

ART

Surt a la llum la primera biografia de Joan Miró

Josep Massot és l'autor d'«El niño que hablaba con los árboles», la primera biografia exhaustiva de l'artista que va captivar mig món

AINA RIERA SERRA
PALMA

A Joan Miró li agradaven les coses senzilles, “podia passar-me hores senceres contemplant el vol de les mosques o el de les libèl·lules o el de les orenetes. M'entretenia contemplant la forma de les pedres, dels còdols”. La relació del nin Miró amb la natura implicava molt més que la mera observació. Des de petit, l'artista cercava en els perfums del vent i la fressa de les fulles una resposta a aquella necessitat de dibuixar el món.

El periodista cultural de *La Vanguardia*, Josep Massot, no va dubtar a l'hora de posar el títol del que és, encara que costi de creure, la primera biografia de Joan Miró. *El niño que hablaba con los árboles*, editat per Galaxia Guttenberg, no és un només l'homenatge necessari, el recull bio-

gràfic de l'artista que va viure entre Barcelona i Mallorca i va viatjar a París i al Japó, sinó que és, sobretot, un acte de reivindicació per descobrir la persona real que s'amagava darrere els pinzells, els cavallets i les pintures. I és que sobre la figura del pintor varen pesar-hi clixés cultivats per persones poc afins, com el periodista Josep Pla, que el va voler encabir dins l'estereotip de pa-

Ruptura
“Miró va sentir la necessitat de trencar amb el folklore del Noucentisme

Política
“El seu partit era el de l'esperit, lluny del materialisme burgès”

gès meditatiu i desvinculat de tot. També Massot pretén, així, reivindicar la seva faceta d'infant, Octavio Paz l'havia descrit com un nin de 5.000 anys, si bé ara ja són pocs els que s'atreveixen a menystenir-lo i titllar-lo de pintor naïf.

Però ho varen fer. Ningú a casa nostra no el va reivindicar, ni els catalans ni els mallorquins. I va haver de viatjar fins als Estats Units, ja a una edat avançada, per ser plenament reconegut i admirat.

El nin Miró

En realitat, potser l'isolament de Miró no va ser mai una tria; potser simplement va ser l'única opció que va entreveure des que era petit, mentre el seu pare li deia, sense cap tipus de pudor, que fins i tot l'aire que ell respirava li pertanyia. En una fotografia familiar, les testes del seu pare Miquel Miró i la seva mare Dolors Ferrà Oromí dominen el primer pla i Joan Miró apareix al fons, a l'extrem del marge dret, mirant l'escena amb distanciament i la mirada perduda.

Només li va faltar treure males notes a l'escola perquè el seu pare desestimàs qualsevol opció acadèmica i l'enviàs d'aprenent de comptable als magatzems de drogueria Dalmau i Oliveres. Però l'obstinació de Miró, que ja es devia saber pintor abans de dibuixar el primer esbós, varen portar-lo per viaranys que convergien cada vegada més amb els seus anhels interiors.

A Barcelona, la seva voracitat artística es calmava quan s'amarrava de la poesia, de la pintura romàntica, de l'arquitectura de Gaudí, amb la construcció del Park Güell i la Pedrera. És llavors, també, quan aprèn a modelar el fang per fer terracotes de distintes formes i volums.

Entre els arbres de París

Però prest s'adonà de l'ambient retrògrad i provincial

que es respirava a la ciutat comtal i sentirà la necessitat de traspasar el folklorisme del Noucentisme. El seu viatge a París va ser decisiu i dins el cercle cubista va conrear amistats determinants i profundament inspiradores. Són els anys de l'eclosió del dadà i el surrealisme. “Aquest dematí hem anat amb en Ricart a la casa de Picasso. Ens ha rebut molt bé al seu taller; hem vist tot el que feia i ens ha ensenyat escultures d'art negre i dues teles de Rousseau”, escriu Miró en una de les seves cartes.

Massot descriu Miró com un “unicorn a París”, perquè malgrat que l'artista fruïa amb cada exposició i amb l'ambient d'una ciutat bohèmia i exultant, el seu caràcter més aviat introspectiu sovint l'aïllava dels seus companys, entre els quals hi havia Josep Francesc Ràfols, Lluís Mercadé i Enric C. Ricart.

A poc a poc, però, el pintor anirà

L'autor Josep Massot amb Francisco Copado, director de la Fundació Miró, i Joan Tarrida.

EL LLIBRE

'EL NIÑO QUE HABLABA CON LOS ÁRBOLES'

El periodista de La Vanguardia Josep Massot és el responsable de la primera biografia de Joan Miró. Un repàs complet sobre la seva trajectòria vital i artística a través de 800 pàgines que inclouen extractes de la correspondència que intercanviava amb els seus amics, així com impressions en color d'algunes de les seves obres.

tada per Laugier no va arribar mai a veure la llum.

No va ser fins l'any 1947 que Miró va poder viatjar als Estats Units acompanyat per la seva dona Pilar Juncosa i la seva filla Maria Dolors. D'aquest viatge, Massot afirma que Miró "va extreure la conclusió que si hagués escollit els Estats Units com a destí d'exili hauria continuat endavant sense dificultats, però li hauria mancat la força que li donaren la terra de Mont-roig i el mar de Mallorca, una unió que va oferir-li l'equilibri necessari per encarar la seva obra de maduresa artística".

Els problemes econòmics que sempre havien limitat la producció artística de Miró varen finalitzar amb els murals que va fer als EUA.

El 1966, Miró va poder viatjar també al Japó, al país "dels signes del sol" que, segons Massot, "va causar-li una impressió tan profunda com la seva primera visita a París l'any 1920". Va interessar-se per la seva cultura, les pintures, els temples, els tallers dels ceramistes Rakusai i Sotoan i les cases del te. En aquest viatge, que va repetir en una altra ocasió, va introduir elements i motius a la seva obra, i mesclà els conceptes de pintura i poesia i realitzà haikus visuals plens de simbologia.

"A mesura que passen els anys em sent més lliure i més violent" deia, i, com descriu Massot, una prova d'això va ser també l'exposició antològica que va fer al Grand Palais de París, on va deixar penjant del sostre trossos de tela cremats.

Quan es traslladen definitivament a Palma, Miró diu que "jo em sento com un vegetal. Per això visc a Palma. Aquí hi tenc les meves arrels".

Massot va poder conèixer l'artista a l'edat de 17 anys. I tot i aquesta vessant intensa i gairebé tràgica, també recorda amb clarividència el seu sentit de l'humor.

"Li agradava veure pel·lícules de Buster Keaton i de Chaplin en blanc i negre", recorda l'autor, que el descriu com "un bandarra i un rebel, un poc salvatge i un poc burgès, amb temibles dimonis interiors que deslligava dins el seu taller". A l'aire de Mallorca Miró hi trobava el bàlsam necessari per no acabar embogint. Només cal passejar-se pels jardins de la fundació que duu el seu nom per entendre que el seu esperit silent vetlla encara cada pa-

ret del recinte i cada branca que s'hi enfila.

Va morir el 1983, a Palma. A les seves darreres voluntats va demanar que l'enterrassin sense taüt perquè del seu ventre en poguessin néixer caramulls de flors i plantes. —

El seu retorn al realisme i la necessitat de tornar a escriure poemes no són més que el reflex dels difícils moments que l'artista va viure quan era a París, desarrelat i lluny dels seus.

Retorn a Espanya

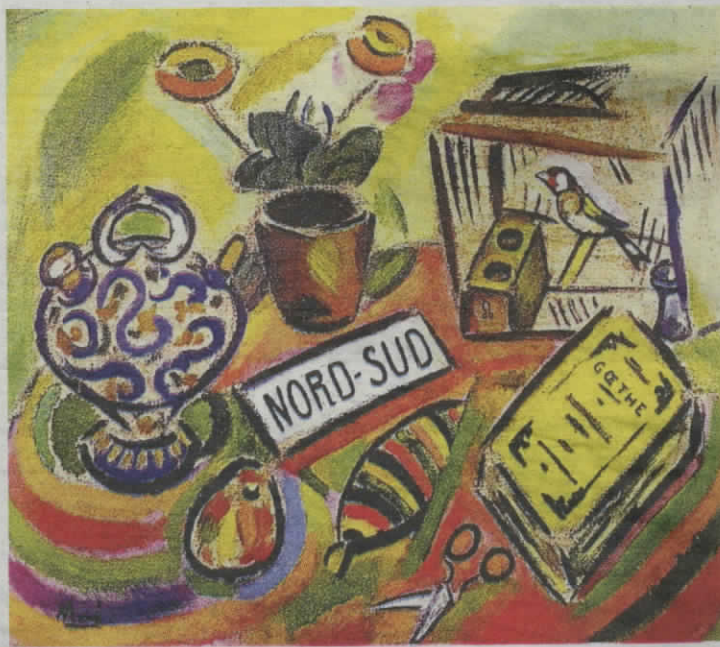
Un cop finalitzada la guerra, Pilar

Juncosa va convèncer Miró de tornar a Espanya tot i que ell desitjava provar sort als Estats Units. La ploma curiosa de Josep Massot descriu tots aquests esdeveniments i basa la seva documentació en les cartes que l'artista va escriure a amics i familiars, així com en el testimoni oral dels qui encara són vius i en poden parlar. Rastreja les epístoles de Tsara, Matisse i de molts altres artistes amb els quals Miró intercanviava impressions del moment. Escriu a Matisse que "el nostre viatge ha estat ple d'inquietuds i imprevistos, però ja ens trobam sans i estalvis, que és el més important en aquests moments".

Els estius els passaran a Mallor-

ca. Miró sentia una atracció especial per Sóller, passejava pels afores de Palma i el bosc de pineda del castell de Bellver.

Quan va acabar la Segona Guerra Mundial, morts Paul Klee i Vasili Kandinsky, Miró sentí que havia arribat l'hora d'ocupar el lloc de lideratge que va presidir Picasso du-

rant els anys del cubisme. Al MOMA de Nova York li varen dedicar una exposició completa, i llavors desitjà fer-ho també a París. Però la capital francesa tancà les portes a tot allò que provingués del país del franquisme i una exhibició projec-

fent-se un racó dins els cercles artístics de la capital francesa. Kandinsky va dir d'ell que "era un petit volcà que feia brollar quadres d'una força i una energia fabuloses". Va fer-se molt amic també de l'escultor Alexander Calder, amb qui diuen que mantenia una amistat gairebé mística, i amb els pocs amb qui se sentia còmode per trencar el seu posat silencios. I quan Max Ernst li demanava si creia en Déu, Miró feia un esforç per trobar les paraules i acabava dient: "Jo no sóc filòsof".

Entre els anys 20 i els anys 40, amb la Guerra Civil fent estralls a banda i banda del país, Joan Miró fa viatges d'anada i tornada entre París, Barcelona i la finca familiar de Mont-roig.

A escala política no va militar mai dins cap partit, però, com cita Massot, "tenia clar que el seu partit era el de l'esperit, no el del materialisme burgès o marxista".

Religió
"Quan li preguntaven si creia en Déu responia que no era filòsof"

Influència
"A Espanya ningú no va reivindicar Miró ni va saber apreciar-lo"